

Січка І.О.

аспірант

Національного університету біоресурсів та природокористування

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-9809-2827>**Sichkar Ivan**

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ СИСТЕМ ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ

BENEFITS AND CHALLENGES OF IMPLEMENTING INVENTORY PROCEDURES THROUGH VIDEO SURVEILLANCE SYSTEMS

У статті розглянуто актуальні переваги та виклики організації інвентаризації товарно-матеріальних цінностей із використанням систем відеоспостереження, особливо в умовах воєнного стану в Україні. Проаналізовано проблеми, з якими стикається бухгалтерська служба при традиційних формах інвентаризації, зокрема обмежений доступ до складів та фізична відсутність комісії. Автором запропоновано структурований підхід до проведення інвентаризації за допомогою відеофіксації, включаючи деталізовані етапи планування, класифікації товарів, підготовки обладнання та персоналу. Висвітлено переваги дистанційного моніторингу, об'єктивного контролю, підвищення точності обліку та безпеки учасників процесу. Особливу увагу приділено ризикам: технічним, організаційним, правовим та питанням конфіденційності. Надано практичні рекомендації щодо оптимального впровадження систем відеоспостереження у процес інвентаризації.

Ключові слова: інвентаризація, відеоспостереження, воєнний стан, облік запасів, дистанційний контроль, управління ризиками, документообіг.

In the current conditions of martial law in Ukraine, ensuring effective resource management, particularly of material inventories, has become especially relevant. Traditional inventory methods face numerous challenges, such as limited access to storage facilities and the absence of inventory commission members. These factors complicate the process of accounting and controlling the availability of resources, which is critically important for maintaining defense capabilities and meeting the needs of the military. The use of video surveillance systems in the inventory process is proposed as an effective solution to address these challenges. Such systems enable remote monitoring of stock, ensuring objective control and documentation of the inventory process. This reduces the risks associated with the physical presence of the commission and increases the accuracy and reliability of inventory accounting in enterprises. However, the implementation of video surveillance requires thorough preparation, including familiarization with internal regulations, system functionality checks, and the development of a detailed action plan, taking into account the specific features of storage spaces and goods turnover. It is also necessary to consider technical aspects such as stable internet connectivity, implementation costs, data confidentiality and security, personnel training, and legal issues related to the use of video surveillance. The purpose of this study is to analyze and provide a theoretical and methodological justification for the implementation of video surveillance systems to organize inventory procedures under martial law in Ukraine. The research focuses on identifying the advantages and potential challenges of using such technologies to improve the efficiency and reliability of inventory accounting. It also aims to develop recommendations for the optimal implementation and use of video surveillance to ensure objective control and proper documentation of the inventory process, taking into account the specific conditions of martial law and security requirements.

Keywords: inventory, video surveillance, martial law, stock accounting, remote control, risk management, documentation.

Постановка проблеми. В умовах воєнного стану Україна стикається з численними викликами, що впливають на підтримку національної оборони та потреб армії в ресурсах. Забезпечення достатньої наявності товарних запасів,

таких як продукти харчування, медичне обладнання та боеприпаси, є критично важливим як для військових, так і для цивільного населення. При використанні традиційних методів інвентаризації, бухгалтерська служба часто стикається

з труднощами, такими як обмежений доступ до місць зберігання та відсутність деяких членів комісії, що ускладнює процес обліку та управління ресурсами.

Впровадження систем відеоспостереження в процес інвентаризації може стати ефективним рішенням цих проблем. Такі системи дозволяють здійснювати дистанційний моніторинг запасів, забезпечуючи об'єктивний контроль та документування інвентаризаційного процесу. Використання відеоспостереження знижує ризики, пов'язані з фізичною присутністю комісії, та підвищує точність і надійність обліку товарів на підприємствах. Проте, впровадження таких технологій вимагає ретельної підготовки, включаючи ознайомлення з внутрішніми правилами, перевірку функціонування системи відеоспостереження та розробку детального плану дій, враховуючи специфіку складського простору та обігу товарів.

Таким чином, проблема адаптації процедур інвентаризації до умов воєнного стану та впровадження сучасних технологічних засобів є надзвичайно актуальною для забезпечення ефективного управління ресурсами та підтримання економічної стабільності в країні. Однак, на сьогодні вона недостатньо вивчена та вирішена.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Ряд проблемних питань, пов'язаних з організацією і методикою інвентаризації розглядають в своїх працях багато вітчизняних науковців. Так, С.В. Бардаш висвітлює сутність інвентаризації, її використання на практиці, проведення інвентаризації в умовах комп'ютеризації. При цьому він та інші автори розглядають інвентаризацію як форму контролю, відповідно її проведення – як один із проявів внутрішнього контролю, вважають дискусійним твердження, що вона є елементом методу бухгалтерського обліку і підкреслюють, що інвентаризація – один із методів господарського контролю [2–6].

О.С. Височан, О.О. Височан досліджують теоретичні аспекти сутності категорії інвентаризації через аналіз її конструктивних елементів: принципів, функцій та завдань, наводять найбільш важливі функції та завдання інвентаризації, аналізують наявні принципи проведення інвентаризації, пропонують критерії оцінки ризиків виявлення відхилень фактичних даних від облікових, які впливають на методику здійснення інвентаризаційних робіт [7].

В.М. Жук аналізує проблеми, пов'язані з організацією та проведенням інвентаризації, та пропонує шляхи їх вирішення в контексті вдосконалення бухгалтерського обліку, розглядає питання інвентаризації нематеріальних активів та їх відображення в обліку, розкриває роль інвентаризації в системі бухгалтерського обліку, розглядаючи її як інструмент

забезпечення достовірності облікових даних та управління ресурсами [8–10].

Є.В. Калюга аналізує етапи інвентаризації, пропонує п'ятиетапну модель: підготовчий, натуральна та документальна перевірки, таксувальний, порівнювально-аналітичний та підсумковий етапи. Також розглядаються методичні прийоми та шляхи вдосконалення процесу інвентаризації [11]. Аналізує сучасні підходи до визначення сутності інвентаризації, її класифікації та ролі в системі бухгалтерського обліку. Авторка пропонує розширену класифікаційну модель інвентаризацій залежно від суб'єктів, мети, періодичності та інших критеріїв [12].

С.О. Олійник вивчає інвентаризацію як елемент методу бухгалтерського обліку та контролю, її зміст, місце і роль в господарській діяльності підприємств та у формуванні достовірних показників фінансової звітності, аналізує сучасний стан інвентаризаційної роботи на підприємствах та шляхи її вдосконалення [13].

Водночас недостатньо дослідженими є теоретико-методичні обґрунтування процедури використання систем відеоспостереження для проведення інвентаризації в умовах воєнного стану в Україні.

Метою дослідження є аналіз та теоретико-методичне обґрунтування впровадження систем відеоспостереження для організації інвентаризації в умовах воєнного стану в Україні. Дослідження спрямоване на виявлення переваг та можливих викликів використання таких технологій, з метою підвищення ефективності та надійності обліку товарних запасів. Також метою є розробка рекомендацій щодо оптимального впровадження та використання відеоспостереження для забезпечення об'єктивного контролю та документування процесу інвентаризації, враховуючи специфіку воєнного стану та вимоги до безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У науковій літературі існує багато різних підходів до визначення терміну «інвентаризація». Тим не менш, на нашу думку, найповніше це поняття сформулював С. В. Бардаш: «під інвентаризацією слід розуміти перевірку та оцінку фактичної наявності об'єкта контролю, якому притаманний комплекс наступних господарсько-правових ознак: наявність розпорядчого документа; здійснення дій колегіальним органом; встановлення кількісних і якісних характеристик об'єкта; реєстрація та оцінка фактів, нормативно-правове регулювання, рахункова та бухгалтерська обробка документів; узагальнення та реалізація результатів; прийняття рішень» [3].

Методика проведення інвентаризації значно змінюється в залежності від об'єктів. Перевірка матеріальних засобів та цінностей проводиться шляхом перерахунку, зважування або

вимірювання. Перевірка коштів у розрахунках здійснюється через взаємне звірення сум з іншими підприємствами та окремими особами, які є платниками або одержувачами коштів [8].

Є. В. Калюга визначає інвентаризацію як процес, що складається з п'яти ключових етапів. Перший етап – підготовчий, включає організацію та планування інвентаризації. Натуральна перевірка полягає в фізичному огляді активів, тоді як документальна перевірка фокусується на обліковій документації. Таксувальний етап включає оцінку та підрахунок вартості активів. Порівнювально-аналітичний етап полягає у співставленні фактичних даних з обліковими записами. Завершує процес підсумковий етап, де результати інвентаризації аналізуються та оформлюються у відповідні звіти [11].

Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 2 вересня 2014 року регулює проведення інвентаризації активів і зобов'язань. Цей документ визначає порядок, періодичність і вимоги до інвентаризації для забезпечення точності бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Умови проведення інвентаризації передбачають фізичну присутність комісії на об'єкті та доступ до активів, що в умовах воєнного стану часто є неможливим [1].

Воєнний стан створює специфічні умови, які значно ускладнюють традиційні процедури інвентаризації. Обмежений доступ до територій, ризик для життя та здоров'я працівників, пошкодження або знищення активів – все це вимагає перегляду підходів до обліку та контролю активів. В таких умовах важливо забезпечити гнучкість нормативної бази для адаптації процедур інвентаризації до нових викликів.

Планування процесу інвентаризації є ключовим етапом для забезпечення ефективності та точності підрахунку запасів. Детальний план допоможе організувати роботу так, щоб врахувати особливості роботи з усіма категоріями товарів та зон складу. Пропонуємо такий план організації підрахунку ТМЦ:

1. Класифікація товарів. Даний етап повинен передбачати визначення категорій – необхідно розділити всі товари на категорії згідно з їхніми особливостями. Наприклад, штучні товари, вагові, рідкі, та інші товари відповідно до специфіки діяльності суб'єкта; формування списку товарів за категоріями. Детальний список товарів, який включає найменування, одиниці виміру, і поточну кількість на складі для кожної категорії. Може бути сформовано за допомогою автоматизованих систем обліку.

2. Розподіл зон складу. Цей етап супроводжується розробкою схем складських приміщень. Створення або оновлення план-схеми складу з позначенням зон зберігання, шляхів евакуації, місць розташування камер та іншої важливої

інфраструктури; призначенням зон для інвентаризації. Визначення ділянок складу, що будуть охоплені інвентаризацією, призначення відповідальних за кожну ділянку.

3. Організація підрахунку товарів. Даний крок описує порядок підрахунку. Визначення послідовності, в якій будуть підраховуватися товари, зазвичай, це робиться згідно з логістикою складу або в алфавітному порядку найменування товарів; вибір методики підрахунку для різних категорій. Необхідно розробити методу підрахунку для кожної категорії товарів, наприклад, використання лічильників для штучних товарів, ваг для вагових, мірних ємностей для рідких товарів тощо.

4. Підготовка обладнання та матеріалів. На даному етапі визначають перелік необхідного обладнання. Забезпечення наявності усього необхідного обладнання для інвентаризації, включно з вагами, лічильниками, мірними ємностями та іншими інструментами; здійснюють друк інвентаризаційних відомостей. Підготовка та друку інвентаризаційних листів або форми для запису даних під час підрахунку.

5. Інструктаж персоналу. Необхідно провести навчальні заняття або інструктаж для всіх працівників, залучених до інвентаризації, з особливою увагою до методів підрахунку, використання обладнання та заповнення інвентаризаційних відомостей.

6. Розробка графіку інвентаризації. На цьому етапі встановлюють дати та час. Визначення дати та часу початку інвентаризації, враховуючи робочий графік складу та можливість мінімізації впливу на операційну діяльність; розподіляють відповідальність. Призначення відповідальних осіб за кожну зону та категорію товарів, зазначення їх у графіку для чіткого розуміння завдань.

Детальний план дозволить ефективно організувати процес інвентаризації, забезпечити точність підрахунку запасів та оптимізувати використання ресурсів і часу персоналу.

Процес ідентифікації штучних товарів перед камерою є важливим кроком в інвентаризації з використанням систем відеоспостереження. Його можна поділити на такі пункти:

1. Підготовка до демонстрації товарів:

- підготовка товарів. Перевірка готовності штучних товарів до демонстрації. Розташування їх у зручний для підрахунку спосіб, наприклад, встановивши їх на стійки чи стелажі.

2. Послідовне демонстрування товарів перед камерою:

- візуальна ідентифікація. Кожен товар виймається з місця зберігання та демонструється перед камерою;

- найменування товару. Називається найменування кожного товару вголос, чітко та

виразно, забезпечуючи звуковий запис цього найменування для документування;

- кількість товару. Називається кількість кожного товару, якщо їх є більше одного.

3. Запис даних та фіксація:

- документування інформації. Паралельно з демонстрацією товарів перед камерою, вести запис у відомості інвентаризації. Зазначити назву товару та його кількість, щоб мати точну інформацію про кожен предмет;

- фіксація відеоматеріалів. Необхідно впевнитися, що весь процес демонстрації товарів фіксується на відео. Перевірити, чи камери реєструють достатньо чітко, щоб ідентифікувати товари та їх характеристики.

Дані пункти забезпечують високу точність та прозорість при демонстрації штучних товарів перед камерою під час інвентаризації, що дозволяє ефективно керувати запасами та вести облік товарів на складі.

Процес ідентифікації вагових товарів перед камерою включає в себе використання ваг з цифровим індикатором для точного вимірювання ваги кожного товару та фіксацію цих даних голосом. При цьому попередньо проводять підготовку до вимірювання товарів, після чого здійснюють вимірювання ваги кожного товару.

Підготовка до вимірювання товарів передбачає перевірку ваг. Ваги з цифровим індикатором мають працювати належним чином та точно вимірювати вагу товарів. Наступним є підготовка товарів. Перед початком інвентаризації необхідно розташувати вагові товари у легкодоступному місці та підготувати їх до вимірювання.

Вимірювання ваги кожного товару здійснюється через послідовне зважування. Ваговий товар розміщується на вагах або в фасованому вигляді, або важиться у спеціальних ємностях, що мають точну фіксовану вагу. При цьому проводиться чітка ідентифікація. Цифровий індикатор ваги має бути чітко видно на камері, щоб можна було прочитати показники. Обов'язковою є фіксація ваги голосом. Після того, як вага стабілізується, голосом промовляються показники ваг, наприклад: «П'ять кілограмів» або «Двадцять три грами».

До переваг використання відеоспостереження під час інвентаризації, на нашу думку, варто віднести: дистанційний моніторинг, який забезпечує можливість проведення інвентаризації без фізичної присутності комісії, що особливо важливо в умовах воєнного стану; об'єктивний контроль, оскільки відеозаписи надають об'єктивні докази процесу, мінімізуючи ризик помилок або зловживань; підвищення точності, тому що використання відеоспостереження дозволяє ретельно документувати всі етапи інвентаризації, що сприяє

точності обліку; ефективність, яка досягається швидким проведенням інвентаризації завдяки автоматизації процесу і можливості перегляду записів у будь-який час; безпека, оскільки відбувається зниження ризиків для працівників, які не змушені перебувати в небезпечних зонах.

Поряд з перевагами існує також ряд можливих викликів використання відеоспостереження під час інвентаризації: технічні проблеми, що зумовлюється високою залежністю від стабільного інтернет з'єднання та справності обладнання; вартість впровадження (початкові витрати на встановлення систем відеоспостереження можуть бути значними); можливі порушення конфіденційності та безпеки даних, які визначають необхідність забезпечення захисту відеозаписів від несанкціонованого доступу; потреба у додатковому навчанні працівників для ефективного використання систем відеоспостереження; необхідність врахування юридичних аспектів (звертати увагу на законодавче врегулювання використання відеоспостереження для забезпечення його легітимності та дотримання прав працівників).

Висновки з проведеного дослідження.

В умовах воєнного стану забезпечення національної оборони та потреб армії в ресурсах є критично важливим завданням. Традиційні методи інвентаризації стикаються з численними труднощами, такими як обмежений доступ до місць зберігання та відсутність членів комісії. Використання систем відеоспостереження для проведення інвентаризації може стати ефективним рішенням цих проблем, забезпечуючи дистанційний моніторинг запасів, об'єктивний контроль та документування процесу.

Ретельна підготовка до інвентаризації включає класифікацію товарів, розподіл зон складу, підготовку необхідного обладнання, інструктаж персоналу та розробку графіку інвентаризації. Такі заходи забезпечують точність і надійність обліку товарних запасів, оптимізують використання ресурсів та мінімізують ризики, пов'язані з фізичною присутністю комісії в умовах воєнного стану.

Використання відеоспостереження для інвентаризації має кілька переваг. Воно дозволяє проводити інвентаризацію дистанційно, забезпечуючи об'єктивний контроль і документування процесу. Це підвищує точність обліку, пришвидшує проведення завдяки автоматизації та знижує ризики для працівників. Водночас, існують певні виклики. Висока залежність від стабільного інтернет-трафіку та справності обладнання, значні початкові витрати, потреба в захисті відеозаписів, додаткове навчання персоналу та необхідність законодавчого врегулювання для легітимності використання технологій є ключовими питаннями, які потребують вирішення.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879. Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>
2. Бардаш С. В. Інвентаризація: теорія, практика, комп'ютеризація: монографія. Житомир : ЖІТІ, 1999. 372 с.
3. Бардаш, С. В. Інвентаризація при аудиті виробничих запасів. *Республіканська науково-практична конференція з аудиту «Удосконалення національних нормативів аудиту»*. Житомир : ЖІТІ, 2000. С. 108–111.
4. Бардаш С. Щодо побудови базової класифікаційної моделі господарського контролю. *Вісник КНТЕУ*. 2009. № 2. С. 66–71.
5. Бардаш С. В., Кузик Н. П. Обґрунтування безпідставності визнання інвентаризації методом бухгалтерського обліку *Економічна наука. Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 23–28.
6. Бардаш С., Шаповалова В., Пашкова А. Удосконалення теоретичних основ внутрішнього контролю суб'єктів туристичної індустрії. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences* 2025. № 1. С. 50–57.
7. Височан С. О., Височан О. О. Інвентаризація: сутність, класифікація, принципи, функції та завдання *Науковий вісник Ужгородського національного університету Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Випуск 22, частина 1. С. 48–52.
8. Жук В. М. Актуальні проблеми бухгалтерського обліку і їх вирішення. *Фінанси України*. 2009. № 7. С. 100–113.
9. Жук В. М. Методологічні аспекти обліку специфічного інтелектуального капіталу в аграрному секторі економіки України. *Вісник ХНАУ*. 2008. № 9. С. 12–17.
10. Жук В. М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект. Монографія. Київ : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2018. 408 с.
11. Калюга Є. В. Зміст, порядок проведення і вдосконалення методичних прийомів інвентаризації. *Вісник податкової служби України*. 2001. № 5. С. 24–30.
12. Калюга Є. В. Сучасні дефініції та класифікація інвентаризації в системі бухгалтерського обліку. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Т. 31 (70), № 3. С. 28–38.
13. Олійник С. О. Проблеми на шляху вдосконалення інвентаризації на підприємствах. *Науковий огляд*. 2016. № 6 (27). URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/889/1030>

References:

1. Ministry of Finance of Ukraine. (2014, September 2). *On the approval of the Regulation on inventory of assets and liabilities: Order No. 879*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>
2. Bardash S. V. (1999). *Inventaryzatsiia: teoriia, praktyka, komp'uteryzatsiia: Monohrafiia* [Inventory: Theory, practice, computerization: Monograph]. Zhytomyr: ZhITI.
3. Bardash S. V. (2000). *Inventaryzatsiia pry audyti vyrobnychkykh zapasiv* [Inventory in the audit of production stocks]. In *Respublikanska naukovo-praktychna konferentsiia z audytu "Udoskonalennia natsionalnykh normatyviv audytu"* (pp. 108–111). Zhytomyr: ZhITI.
4. Bardash S. (2009). *Shchodo pobudovy bazovoi klasyfikatsiinoi modeli hospodars'koho kontroliu* [On the construction of a basic classification model of economic control]. *Visnyk KNTEU*, (2), pp. 66–71.
5. Bardash S. V. & Kuzyk N. P. (2021). *Obhruntuvannia bezpidstavnosti vyznannia inventaryzatsii metodom bukhgalterskoho obliku* [Justification of the groundlessness of recognizing inventory as an accounting method]. *Ekonomika ta derzhava*, (4), pp. 23–28.
6. Bardash S., Shapovalova V. & Pashkova A. (2025). *Udoskonalennia teoretychnykh osnov vnutrishnoho kontroliu sub'iektiv turystychnoi industrii* [Improvement of theoretical foundations of internal control of tourism industry entities]. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, (1), pp. 50–57.
7. Vysochan S. O. & Vysochan O. O. (2018). *Inventaryzatsiia: sutnist', klasyfikatsiia, pryntsypy, funktsii ta zavdannia* [Inventory: Essence, classification, principles, functions and tasks]. *Naukovyi visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, 22(1), pp. 48–52.
8. Zhuk V. M. (2009). *Aktual'ni problemy bukhgalters'koho obliku i yikh vyrishennia* [Current problems of accounting and their solutions]. *Finansy Ukrainy*, (7), pp. 100–113.
9. Zhuk V. M. (2008). *Metodolohichni aspekty obliku spetsyfnynoho intelektual'nogo kapitalu v ahrarnomu sektori ekonomiky Ukrainy* [Methodological aspects of accounting for specific intellectual capital in the agrarian sector of Ukraine]. *Visnyk KhNAU*, (9), pp. 12–17.
10. Zhuk V. M. (2018). *Rozvytok teorii bukhgalters'koho obliku: Instytutsional'nyi aspekt* [Development of the theory of accounting: Institutional aspect]. Kyiv: NNTs "Instytut ahrarnoi ekonomiky".
11. Kaliuha, Ye. V. (2001). *Zmist, poriadok provedennia i vdoskonalennia metodychnykh pryimiv inventaryzatsii* [Content, procedure and improvement of inventory techniques]. *Visnyk podatkovoї sluzhby Ukrainy*, (5), pp. 24–30.

12. Kaliuha, Ye. V. (2020). Suchasni definitzii ta klasyfikatsiia inventaryzatsii v systemi bukhhalters'koho obliku [Modern definitions and classification of inventory in the accounting system]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsional'noho universytetu imeni V. I. Vernads'koho. Seriia: Ekonomika i upravlinnia*, 31(70), pp. 28–38.
13. Oliinyk, S. O. (2016). Problemy ta napriamy vdoskonalennia inventaryzatsii na pidpriemstvakh [Problems and directions for improving inventory at enterprises]. *Naukovyi ohliad*, (6), Article 27. Available at: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/889/1030>